
MANUAL

Codi --
Rev. 0
Data apr. 20/09/2011

**Document marc per a la
sostenibilitat a UIC Barcelona**

Document Marc per a la Sostenibilitat a UIC Barcelona

Índex

1. Justificació de la sostenibilitat a UIC Barcelona	3
2. Missió de UIC Barcelona	4
3. Visió de UIC Barcelona	4
4. Principis	5
5. Objectius generals per impulsar la sostenibilitat a UIC Barcelona	6
6. Documents de referència	8

Document Marc per a la Sostenibilitat a UIC Barcelona

1. Justificació de la sostenibilitat a la UIC

La UIC com a entitat dedicada a la recerca i a la transmissió del coneixement ha de ser protagonista en la tasca de cercar, difondre i aplicar alternatives ètiques als reptes socioeconòmics i ambientals amb què es troba la societat actual. En aquesta línia hi ha la feina cooperativa i participativa de fer una UIC + sostenible.

El concepte de desenvolupament sostenible proposa una idea de desenvolupament humà «que té en consideració les necessitats de les generacions actuals sense comprometre les necessitats de les generacions futures» (Informe Brundtland, 1987). Aquesta noció suposa una visió de la solidaritat intergeneracional, que posteriorment, amb la Cimera Internacional de Rio de Janeiro de 1992, s'incorpora a les Agendes 21 dels governs i ajuntaments de nombrosos països.

Al llarg d'aquests anys el concepte de sostenibilitat s'enriqueix i es concreta a través de les diferents dimensions que l'integren: ecològica o mediambiental, econòmica i social, de tal manera que no és sostenible un desenvolupament que progressi en una d'aquestes dimensions i menyspreï les altres. Així ho recull la Llei d'Economia Sostenible, que va entrar en vigor el 5 de març de 2011.

«Sostenible en tres sentidos: económicamente, esto es, cada vez más sólido, asentado en la mejora de la competitividad, en la innovación y en la formación; medioambientalmente, que haga de la imprescindible gestión racional de los medios naturales también una oportunidad para impulsar nuevas actividades y nuevos empleos; y sostenible socialmente, en cuanto promotor y garante de la igualdad de oportunidades y de la cohesión social.» (BOE núm. 55 de 2011, p. 25.042)

Des de la UIC compartim aquesta visió integral i transdisciplinària de la sostenibilitat en el marc de la nostra missió humanística. Som conscients que des de la universitat tenim una gran responsabilitat per tot el que comporta la formació de futurs professionals, la generació de coneixement i el desenvolupament d'estratègies metodològiques.

La Universitat es troba en un context d'adaptació a l'Espai Europeu d'Educació Superior i en un context de crisi global (financera, social i ecològica). Aquestes característiques juntament amb la Dècada de Nacions Unides de l'Educació per al Desenvolupament Sostenible (DESD, 2005-2015), les Orientacions per a la introducció de la Sostenibilitat en el Currículum (text aprovat per la CRUE el 2005 i actualitzat el novembre

Document Marc per a la Sostenibilitat a UIC Barcelona

del 2011)¹, la Declaració de Bonn i el Comunicat Final de la Conferència Mundial sobre l'Educació Superior (UNESCO, 2009) i més recentment la nova Llei d'economia sostenible de l'Estat espanyol es presenten com una oportunitat i un repte per al canvi a la universitat. Un canvi que ha d'afectar totes les dimensions de la universitat: des de la docència, l'assessorament i la recerca, fins a les infraestructures i les operacions, sense les quals no es pot portar a la pràctica un programa de sostenibilitat a la UIC.

2. Missió de la UIC

La Universitat Internacional de Catalunya és una institució que vol prestar un servei a la societat mitjançant la realització de tasques docents, de recerca i transferència del coneixement, així com de desenvolupament d'activitats de promoció de la cultura, la solidaritat i la sostenibilitat.

La tasca de formació universitària que es proposa és personalitzada, integral, amb una clara vocació professional i internacional i amb qualitat i competència per introduir-se en el mercat laboral.

Vol procurar el benestar i la realització personal de tota la comunitat universitària a través de l'esperit de servei i un clima laboral favorable.

Tot això, impregnat en valors inspirats en l'humanisme cristià que prioritzin la dignitat de la persona i el compromís ètic.

La UIC impulsa l'educació per al desenvolupament humà i sostenible a través de la seva activitat acadèmica i de recerca. Com a metodologia innovadora es volen incorporar les activitats de servei social en l'àmbit curricular com a eina de formació integral dels estudiants.

3. Visió de la UIC

La visió de la UIC és ser coneguda per la societat com una Universitat amb prestigi, amb projecció internacional, i que les persones que s'hi graduïn es distingeixin pel nivell acadèmic, la competència professional i la integritat humana. Per això ens volem posicionar com a una entitat acadèmica que es diferencia per:

¹ *Directrices para la introducción de la Sostenibilidad en el Curriculum*. Document aprovat pel Comitè Executiu del Grup de Treball de Qualitat Ambiental i Desenvolupament Sostenible de la CRUE, reunit a Valladolid el 18 d'abril de 2005. Text revisat i actualitzat el març de 2011 y aprovat de nou al ple de novembre de 2011.

Document Marc per a la Sostenibilitat a UIC Barcelona

- Una dimensió equilibrada, amb prou massa crítica per portar a terme la seva missió, però sense convertir-se en una institució massificada que no pugui oferir atenció personalitzada als estudiants.
- Estar orientada cap a l'excel·lència acadèmica i professional, amb una marcada vocació per la creació i transferència del coneixement cap a la societat on es desenvolupa.
- Tenir una oferta de graus que respongui a les necessitats del mercat i una oferta de postgraus consolidada que permeti la formació continuada dels graduats al llarg de tota la seva vida professional, per fidelitzar els antics alumnes de la UIC.
- Ser un referent en la utilització de les noves tecnologies aplicades a la formació virtual, presencial i semipresencial.
- Projectar-se en la seva tasca a partir d'un campus urbà o periurbà, integral i no dispers, però treballant en xarxa i en col·laboració amb altres institucions nacionals i estrangeres.
- Gaudir de finançament complementari amb activitats de fund-raising i en estreta col·laboració amb les empreses.
- Ser una comunitat universitària impregnada d'un sentit ètic basat en l'humanisme cristià.

Segons aquests trets d'excel·lència acadèmica i professional fonamentada en uns valors ètics, la UIC té la visió que a través de la universitat es puguin aprendre valors i desenvolupar els comportaments i estils de vida necessaris per a un futur sostenible i per a una transformació positiva de la societat.

4. Principis

- La comunitat universitària de la UIC, d'acord amb el compromís de respectar la dignitat de qualsevol persona humana i potenciar els drets humans (cf. punt núm. 2 Missió), considera que des de la Universitat s'ha de generar una cultura de sostenibilitat que contribueixi a un desenvolupament humà integral.
- La UIC amb el seu tarannà humanístic reconeix el valor de cada persona independentment de la seva capacitat productiva; per tant no només intenta ser una entitat inclusiva sinó que des de la recerca, la producció científica, la docència i les diferents iniciatives socials promou actituds de tenir cura i protegir la vida humana, especialment les vides més febles o desprotegides (ancians, infants, malalts o ciutadans de països en vies de desenvolupament).
- En el marc de la llibertat de càtedra, en la docència i en la recerca tenim en compte especialment que hi ha diferències ontològiques entre l'ésser humà i la resta d'éssers vius i que la persona no té drets absoluts sobre la resta de la natura.
- Si el reduccionisme científic ha comportat una fragmentació de la realitat i de la ciència, proposem una visió de la realitat i de la ciència global, que integri el que estava fragmentat. Apostem per una

Document Marc per a la Sostenibilitat a UIC Barcelona

recerca i una ciència interdisciplinària i transversal. En la docència i en la recerca analitzarem els problemes socials.

- L'ètica i els valors de llibertat en la veritat, l'estudi rigorós, el treball universitari com a forma de servei als altres, la convivència pacífica i la justícia orienten tota la tasca universitària. Especialment considerem que en la recerca científica i en la tecnologia s'han de tenir en compte els criteris ètics.
- Entenem que la Universitat educa a través de tot el personal que la integra (PAS, PDI i alumnes), les metodologies i el currículum, i a través també de les infraestructures i operacions. Per això considerem necessari establir un programa dinàmic i participatiu de sostenibilitat, que en fases successives vagi incorporant els diferents àmbits de la Universitat cap a una UIC + sostenible.
- En un món en què cada vegada som més conscients dels límits i de la interdependència que hi ha entre éssers humans i entre persones i medi natural, treballem la coresponsabilitat social a la UIC i des de la UIC cap al món educatiu, sanitari, agrari o empresarial.
- Fomentem xarxes i treballs de cooperació i coordinació a la Universitat i des de la Universitat. Promocionem el voluntariat i els projectes de cooperació com una forma d'aprenentatge i servei.
- Proposem solucions als conflictes des d'una visió integradora, que en lloc de potenciar els antagonismes o dualismes —home-dona, cultura-natural, economia-ecologia, nord-sud—, intenti establir aliances² com a valors d'un nou paradigma de sostenibilitat cap a un món més just i més humà.
- Valorem el món natural (des del nivell subatòmic fins a l'univers) com una realitat positiva i complexa, amb unes lleis de funcionament pròpies i format per xarxes interrelacionades. Entenem que des de la ciència i la tècnica l'ésser humà pot cooperar amb l'univers natural amb la prudència, la humilitat i el respecte propis d'aquell que sap que no n'és l'autor, sinó només un usuari que ha d'actuar amb responsabilitat.
- Fomentem el consum responsable i l'austeritat com a valors educatius, no només pel fet de trobar-nos en una situació de crisi, sinó també perquè estem convençuts que la vida plena no depèn de la riquesa material i perquè en un món amb recursos limitats hem de desenvolupar una consciència planetària que ens ajudi a conservar-los i compartir-los.

5. Objectius generals per impulsar la sostenibilitat a la UIC

Per tal de poder desenvolupar aquests principis i valors, es formulen els objectius generals següents:

² El núm. 8 dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni proposa fomentar una aliança mundial per al desenvolupament i Benet XVI convida a establir una aliança entre l'ésser humà i el medi ambient (cf. Caritas in veritate, 50).

Document Marc per a la Sostenibilitat a UIC Barcelona

1. Considerar els problemes de desenvolupament humà i mediambientals en la seva globalitat, tant en una col·lectivitat local concreta com a nivell planetari. Adquirir consciència dels desafiaments que suposa la globalització.
2. Identificar els fonaments ontològics i antropològics del desenvolupament humà sostenible i aprofundir-hi.
3. Adonar-se que les mesures per reduir els problemes ambientals no depenen únicament de solucions tècniques o científiques, sinó també de comportaments ètics i de canvi d'hàbits; per tant des de la UIC com a comunitat educativa cal facilitar els hàbits i valors sostenibles.
4. Orientar l'activitat educativa des d'una perspectiva sostenible, que respecti i potencii tant la diversitat biològica com cultural i afavoreixi una cultura de la pau.
5. Fomentar accions de formació del professorat que el capaciti per incloure continguts en sostenibilitat en les assignatures, coherents amb les competències bàsiques o genèriques especificades en les memòries dels graus.
6. Introduir la sostenibilitat en el currículum dels diferents graus a través de la implementació de competències bàsiques i específiques en sostenibilitat.
7. Realitzar accions de conscienciació i educació en sostenibilitat no curricular que complementin la formació de l'estudiant, en forma de seminaris, jornades i tallers que poden tenir un valor de suplement al títol.
8. Treballar la sostenibilitat de forma integral en la Universitat, de manera que hi hagi coordinació i coherència entre les diferents àrees: docència, recerca, gestió mediambiental i operacions.
9. Implementar un sistema de gestió ambiental que ajudi a millorar l'organització dels recursos i fer-ne un ús sostenible.
10. Potenciar les noves tecnologies de la comunicació com a mitjans sostenibles que afavoreixin el coneixement i l'intercanvi cultural.
11. Treballar la recerca i l'educació per a la sostenibilitat de forma interdisciplinària.
12. Elaborar un Pla Estratègic de Sostenibilitat de la UIC per poder implementar els objectius anteriors.

Tots aquests objectius generals que suposen desenvolupar una cultura de sostenibilitat, es tradueixen en propostes i objectius operatius en el Pla d'Acció UIC +Sostenible i en el que serà el Pla Estratègic de Sostenibilitat.

Document Marc per a la Sostenibilitat a UIC Barcelona

6. Documents de referència

- Llei, 2/2011, de 4 de març, d'economia sostenible. *Boletín Oficial del Estado*.
<http://www.boe.es/boe/dias/2011/03/05/pdfs/BOE-A-2011-4117.pdf>
- Comissió Mundial sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament (1987). *Nuestro futuro común* (Informe Brundtland).
- Conferència Bianual de l'Associació Europea d'Universitats (1993). *Carta Copernicus*.
- Romaní i Olivé, Joan M. (ed.); Cañellas Boltà, Sílvia (ed.). *Canvi climàtic 2007: Informe de síntesi. Resum per a responsables de polítiques*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de la Vicepresidència, 2009. Col·lecció Documents (18).
- CRUE. Grup de treball de Qualitat Ambiental i Desenvolupament Sostenible (2005). *Directrices para la Sostenibilización Curricular*. <http://www.crue.org/Sostenibilidad/CADEP/>
- CRUE. Grup de treball de Qualitat Ambiental i Desenvolupament Sostenible (2011). *Directrices para la introducción de la Sostenibilidad en el Currículum*.
- CRUE (2011). *Sistema de indicadores para el estudio de evaluación de la sostenibilidad en el sistema universitario*.
http://www.crue.org/opencms/opencms/handle404?exporturi=/export/sites/Crue/Sostenibilidad/Documentos_CADEP/1.Directrices_introduccion_sostenibilidad_curriculum.pdf&
- Global University Network for Innovation (2009). *La educación superior en tiempos de cambio. Nuevas dinámicas para la responsabilidad social*. Ediciones Mundi-Prensa, 2009.
- Naciones Unidas. *Década de las Naciones Unidas d'Educació per al Desenvolupament Sostenible (2005-2014)*. Centre UNESCO de Catalunya, CADS, Angle, 2005.
http://www.unescocat.org/fitxer/773/2006_DecadaEducacioSostenible0514_cat.pdf
- Naciones Unidas. *Objetivos de Desarrollo del Milenio*. <http://www.un.org/spanish/millenniumgoals/>
- UIC. Ideari. Missió. 2006.
- Naciones Unidas. Department for Economic and Social affairs. Division for Sustainable Development (1992). Agenda 21. http://www.un.org/esa/dsd/agenda21_spanish/
- University Leaders for a Sustainable Future (1990). *Talloires Declaration*.
http://www.ulsf.org/programs_talloires_td.html

Document Marc per a la Sostenibilitat a UIC Barcelona

Modificacions

Rev.	Data apr.	Motiu revisió